

BARNNS BETYDELSEFULLA UTEVISTELSE

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Frida Ström
Melinda Johansson

2016-FÖRSK-K191-

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryt utbildning, 210 högskolepoäng
Svensk titel: Barns betydelsefulla utevistelse
Engelsk titel: Children´s meaningful outdoors activities
Utgivningsår: 2017
Författare: Frida Ström och Melinda Johansson
Handledare: Douglas Flobrant
Examinator: Susanne Klaar
Nyckelord: Förskola, utevistelse, utomhuspedagogik, barn.

Sammanfattning

Bakgrund

Utevistelsen är betydelsefull för barns utveckling och lärande. Barn kan få nya erfarenheter och kunskaper genom att vistas i naturen. Förskollärare kan ha olika förhållningssätt till utevistelsen vilket kan påverka det utomhuspedagogiska arbetet. Studien genomfördes för att undersöka förskollärares förhållningssätt till utevistelsen.

Syfte

Vårt övergripande syfte med denna studie är att undersöka didaktiska aspekter av utevistelsen i förskolan.

Metod

Studien bygger på en kvalitativ metod, där intervju har används som redskap. Urvalet har genomförts genom bekvämlighetsurval. Respondenterna består av åtta förskollärare och detta valdes då vi ville att alla skulle ha liknande utbildning. Av de fyra förskolorna hade två en tydlig inriktning mot utomhuspedagogik. Vi valde att intervjua två förskollärare på samma avdelning eftersom de kan ha två olika uppfattningar av förskolan.

Resultat

I resultatet framkommer det att förskollärares förhållningssätt är betydelsefullt för barns utevistelse. För att utevistelse ska bli lärorikt för barnen är det viktigt att förskollärarna är engagerade och tar vara på barns intressen. Utevistelse bidrar till lärorika miljöer och ökade kunskaper. När barn vistas ute förbättras deras hälsa, koordination, rörelseförmåga, koncentrationsförmåga och fantasi. Ljudnivån blir behagligare utomhus. Vistelsen i naturen bidrar till ökad miljömedvetenhet hos barn.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	- 1 -
SYFTE	- 2 -
Frågeställningar	- 2 -
Begreppsdefinitioner	- 2 -
BAKGRUND	- 3 -
Fördelar med utevistelse	- 3 -
Medicinskt perspektiv på barns utevistelse	- 3 -
Stress	- 4 -
Naturens risker	- 4 -
Utemiljön i ett didaktiskt perspektiv	- 4 -
Humanekologiska perspektivet	- 5 -
Miljöpsykologiska perspektivet	- 6 -
Lärandesituationer utomhus	- 6 -
Pedagogernas förhållningssätt	- 7 -
Teoretisk ram	- 8 -
METOD	- 8 -
Reliabilitet och validitet	- 9 -
Urval	- 9 -
Genomförande	- 10 -
Etiska riktlinjer.....	- 10 -
Analys/bearbetning	- 11 -
RESULTAT	- 12 -
Yrkeslängd och utbildning	- 12 -
Vad har pedagogerna för kunskaper om utomhuspedagogik	- 12 -
Varför utevistelsen är betydelsefull	- 13 -
Tidsperspektiv på när och hur länge barn vistas ute på förskolan	- 14 -
Vilka negativa erfarenheter och effekter finns av barns utevistelse	- 14 -

När sker planerad vistelse i naturen.....	- 15 -
Vad är en givande utemiljö	- 15 -
Vad har förskollärarna för erfarenheter av utevistelse.....	- 16 -
DISKUSSION	- 19 -
Resultatdiskussion	- 19 -
Metoddiskussion.....	- 21 -
Didaktiska konsekvenser.....	- 22 -
REFERENSER	- 23 -
BILAGOR	- 25 -

INLEDNING

Utevistelsen är en central del i förskolan. Utemiljön bidrar till utveckling och lärande hos barnen. Läroplanen beskriver mål som är kopplade till utevistelsen. Målen ska förskollärarna ta hänsyn till och sträva efter.

I *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016) betonas hälsoperspektivet.

Barnen ska kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen. Verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö (s.7).

Under vår utbildning har vi upplevt skillnader hur pedagoger arbetar med barns utevistelse i förskolan. Den verksamhetsförlagda utbildningen har bidragit till att vi har fått erfarenheter om olika förhållningssätt som pedagoger har till barns utevistelse. Pedagogerna kan ha olika inställningar till utevistelsen. En del har varit otydliga med att tydliggöra syftet med utevistelsen för oss. På en del förskolor kan det upplevas att utevistelsen sker rutinmässigt och att den inte har ett pedagogiskt syfte. Vi har också sett förskolor som har ett tydligt syfte med utevistelsen. Där förskollärare visade ett förhållningssätt där lek och lärande var i centrum. Pedagogerna var närvarande och visade stort intresse för barnens utveckling och lärande i samband med utevistelsen. Vi anser att utevistelsen ska vara en del av barns vardag på förskolan. Det gynnar barns utveckling och lärande att vistas ute i naturen.

I citatet nedan beskrivs det hur en pedagog kan resonera kring utvistelsen. Detta citat finns med i inledningen för att visa hur en pedagogs tankar om utevistelsen kan se ut.

Granberg (2000):

På en praktikplats där temat var kläder stod det en dag "promenad till lekparken och möta Kalle" på planeringen. Jag hjälpte några barn att klä sig själva vilket tog tid eftersom de var ovana. När jag kom ut hade pedagogerna redan satt sina barn i vagnar. "Promenad" tänkte jag och lät mina barn gå själva. Vi kom genast på efterkälken eftersom det fanns så mycket att se på. Tillsammans stannade vi för att titta på bussen som for förbi, på skatorna som slogs uppe på hustaket, på mannen som tvättade en husvägg med högtrycksspruta, på kranen som lyfte bräddor högt upp på ett bygge, på ekollonet som rullade längs vägen när man sparkade på det, på löven som flög upp när vi sprang och på en liten skalbagge som nästan höll på att trampas ihjäl. När vi kom fram till lekparken frös de andra fröknarna och barnen, och det var dags att gå tillbaka. Min lilla grupp av barn kom sist hem också eftersom de upplevde en hel värld och gjorde många nya erfarenheter även under promenaden hem (s.19).

Granberg (2000, s. 19) beskriver att barnen ska få gå själva under promenader och att vagnen förstör syftet med promenaderna. Barn har ett stort rörelsebehov och sitter de stilla i en vagn blir de lätt frusna och kan därför bli ovilliga att röra sig.

SYFTE

Vårt övergripande syfte med denna studie är att undersöka didaktiska aspekter av utevistelsen i förskolan.

Frågeställningar

- Vilka upplevelser och erfarenheter har förskollärare kring barns utevistelse?
- Vilka kunskaper har förskollärare kring betydelsen av barns utevistelse?

Begreppsdefinitioner

Utomhuspedagogik- Det lärandet som sker i samband med utevistelsen. Brügge, Glantz och Sandell (2011, s. 25) beskriver att utomhuspedagogik kan vara ett komplement till den traditionella pedagogiken.

Utveckling och lärande- Den utveckling och lärande som sker i samband med utevistelsen.

Utevistelsen- Är den tid då barnen vistas utomhus på förskolan.

BAKGRUND

I följande text kommer vi med referenser till vetenskaplig artikel och litteratur redogöra för utevistelsens betydelse och effekter på barns hälsa. Texten kommer också ha fokus på olika perspektiv på barns utevistelse, pedagogers förhållningssätt, samt lärandesituationer utomhus.

Fördelar med utevistelse

Granberg (2000, ss. 11-15) beskriver flera fördelar med utevistelsen på förskolan. Barnen har större möjlighet till fysiska aktiviteter utomhus. Det ges mer utrymme för vildare lekar eftersom barnen har större rörelseutrymme. De olika nivåskillnader som finns utomhus skapar möjligheter att träna förmågan att styra över sina kroppsrörelser. Det är viktigt för barnen att vara ute för att kunna sitta stilla och koncentrera sig inomhus. Utomhus får barnen använda sig av alla sina muskler och detta bidrar till ökad koncentrationsförmåga anser Granberg.

Granberg (2000) betonar att barnen håller sig friskare om de vistas utomhus. Det beror på att vi har så torrt och varmt inomhusklimat och detta gör så att slemhinnorna i näsa och hals torkar ut. Därmed blir de extra känsliga för bakterier och virus. Smittrisker är alltså mycket större inomhus än utomhus då klimatet ute är fuktigare och luftrummet är större vilket innebär att smittorisken blir lägre. Konflikter blir färre och lekarna blir mer fantasifulla när barnen vistas ute. Ute finns det möjligheter till större yta och det gör att barnen får valmöjligheten till avskildhet eller lek med färre barn. Dessa möjligheter bidrar till att barnens lekar och intressen inte kolliderar och konflikter minskar.

Granberg anser vidare att det är viktigt att arbeta miljömedvetet med barn i förskolan, detta gör så att barnen får en ökad medvetenhet om att värna om miljön. Barn påverkas av vuxnas samtal, berättelser och handlingar. Vuxna har därför ett ansvar att överföra engagemang och kunskaper om miljön. För att göra detta krävs det att förskolans personal vistas ute i naturen med barnen. Där möter barnen växter och djur som lever i sin rätta miljö. Naturen ger barn möjlighet att få direktupplevda situationer. Där sker allt på sin rätta plats och detta medför att barnens kunskaper befäster sig som bäst.

Medicinskt perspektiv på barns utevistelse

(Mårtensson, Lisberg Jensen, Söderström & Öhman 2011, s. 89) redogör för olika perspektiv på barns utevistelse. Det medicinska perspektivet tar upp naturens inverkan på barns hälsa. Barns stressnivåer minskar när de vistas i naturen. Stresshormonerna minskar genom upplevelsen och vistelsen i naturen. Forskarna menar att naturen har en positiv påverkan på hjärnan. Detta bidrar till att barns koncentrationsförmåga och uppmärksamhet ökar. Barns tankar klarnar när de vistas i naturen, på grund av att deras nervtrådar i hjärnan vilar sig för att sedan återhämta sina krafter. Ett barn som tänker klart har det lättare att hitta egna utvägar för svåra situationer. Det är en bidragande faktor till att stresshormonerna minskar. Vistelse i naturen kan ses som en medicin för kroppen eftersom den ger lugn och ro.

Stress

Währborg (2009, ss. 107, 108) beskriver att en del förhållanden i barns fysiska livsmiljö är relaterade till stress. Höga ljudnivåer och buller är relaterade till stress och det påverkar också barnens koncentrationsförmåga, uppmärksamhet och språkutveckling. Barn som utsätts för buller kan utveckla ett förhöjt blodtryck. Det finns flera orsaker som bidrar till buller i förskolan. Exempel på det kan vara för stora barngrupper, dålig ljudmiljö, för få vuxna vilket gör att ljudnivån ökar då vuxnas närvaro bidrar till minskad ljudnivå.

Ellneby (1999, s. 49) beskriver skillnaden på olika ljud. Det finns positiva ljud som barn ger ifrån sig när de är glada. Det finns också negativa ljud som barn ger ifrån sig när de är i konflikter. Barn är ofta högljudda vilket är normalt. Ljud ger många sinnesupplevelser och är en del av barnens sinnesutveckling. Olika ljud är något som påverkar barnen positivt i deras utveckling. Eftersom barn ofta är högljudda kan det vara lätt att tro att de klarar av mer ljud än vuxna. Ellneby betonar att barn har känsligare hörselsinne än vuxna eftersom deras öron har en annan form. De har smalare och kortare hörselgång vilket bidrar till att ljudet förstärks.

Naturens risker

(Mårtensson et al. 2011, ss. 98-100) menar att barn i dagens samhälle blir utsatta för fler föroreningar än tidigare generationer. Detta är en följd av den industriella utvecklingen av industri, skogsbruk och jordbruk. Barn är känsligare för föroreningar än vad vuxna är. De kryper på marken och stoppar saker i munnen. Dessutom andas de in mer luft, dricker mer vatten och äter mer mat per kilo kroppsvikt än vuxna.

Rädslan för naturen och friluftslivet finns hos en del föräldrar och detta kan påverka barnen. Rädslorna kan bero på att vissa utomhusmiljöer kan upplevas som okänd mark och därmed farliga. Detta kan bidra till att färre barn vill eller får vara ute i naturen. Effekten av detta kan då bli att barnen inte får ”naturkompetens” och risken för olyckor kan då öka (Mårtensson et al. 2011, ss. 103 -106).

Utemiljön i ett didaktiskt perspektiv

Läroplan för förskolan redogör: (Lpfö 98 rev. 2016)

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande (s.9).

I citatet betonas det att förskolan ska sträva efter att varje barn ska värna om sin hälsa och sitt välbefinnande, samt att utveckla sin motorik.

Claesdotter (2005, ss. 27-29) beskriver hur en tråkig gård på förskolan går att omvandla till en spännande gård. Det kan göras genom att plantera olika växter, skapa olika nivåskillnader eller klättermöjligheter. Genom att plantera växter kan barnen använda sina sinnen. De kan lukta, känna, smaka och se på växterna. Det framkommer vidare att nivåskillnader är viktiga.

Det räcker att sätta ut en sten på gården för att skapa utmaningar för de mindre barnen. Att skapa klättermöjligheter på gården behöver inte vara komplicerat. Det räcker med att sätta upp ett rep mellan två träd.

Norén-Björn, Mårtensson och Andersson (1993, ss. 46,47) beskriver att gården ska förändras med årstiderna. Gården ska ge överraskningar. Buskar ändrar färg, blommor blommar ut, bladen på träden ändrar färg. Detta för att ge barnen nya upplevelser året runt. Granberg (2000, ss.14-15) betonar betydelsen av att utemiljön är anpassad till barnen. Miljön bör vara planerad så att det finns tillgång till platser där barnen kan vara för sig själva. Detta är bra för att barnen ska kunna leka ostört på gården. Det är även viktigt att planera gården så att den är säker anser Granberg.

(Lättman-Masch, Wejdmark, Jacobsson, Persson & Ekblad 2014) betonar vikten av att vara på en plats som skapar förutsättningar för lärande. Sitter eller står barnen på en plats där det finns många störmoment kan det vara svår för barnen att ta emot information. En bra plats kan vara när miljön formar ett ”rum”, till exempel vid ett buskage eller vid ett stort stenblock som bildar en vägg. Detta gör det lättare för barnen att ta in den informationen som pedagogerna delger. Gården ska vara en pedagogisk resurs och stimulera barns lärande. Det är viktigt att barnen får möjlighet att utveckla sin motoriska förmåga, vilket kan ske genom att använda material som finns tillgängligt på gården. En inbjudande och stimulerande gård har stor betydelse för barns lust att vilja vistas ute. Olika läromiljöer påverkar hur barn känner, tänker och handlar i olika lärandesituationer. De fysiska faktorerna så som utrymme, plats, tid med mera har stor inverkan på pedagogiska situationer (Osnes, Skaug och Eid Kaarby 2012).

(Änggård 2012, s.14) beskriver att när barnen befinner sig på förskolans gård finns avgränsningar som hindrar barnen från att vistas utanför förskolan. I skogen saknas dessa avgränsningar så som grindar, staket och lås. Änggård menar att det är därför viktigt att skapa osynliga avgränsningar. Med det menar Änggård att barnen får lära sig var gränserna går och var de får röra sig i skogen. Barnen och pedagogerna skapar osynliga avgränsningar som inte syns men barnen vet vad som gäller när de befinner sig på dessa platser.

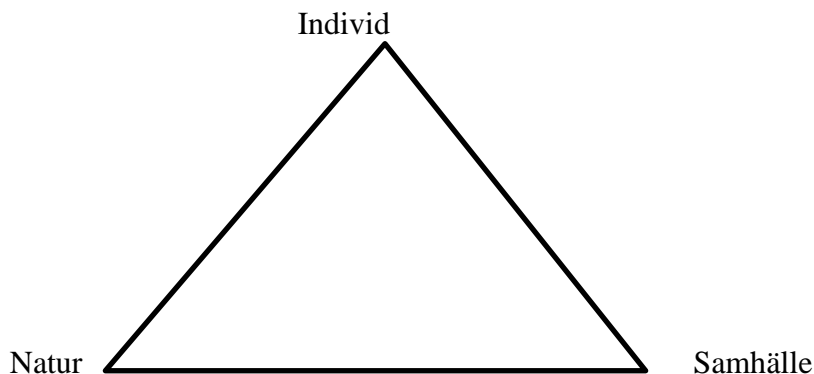
Humanekologiska perspektivet

(Mårtensson et al. 2011,s. 28) beskriver att det humanekologiska perspektivet lägger fokus på människors relation till naturen. Detta utgörs genom en illustration en triangel. Triangeln möjliggör ett sätt att förstå hur naturen påverkar individen och samhället. En av triangelns hörn är *natur*. Med natur menas omgivningarna och naturens förutsättningar som är energiflöden, naturresurser, landskap, vattentillgång med mera. Naturen kan ses som en förutsättning för människans existens, i form av vårt behov av mat, vila, rörelse, stimulans med mera. Därmed kan människor beskrivas som delar av naturen. Triangelns andra hörn är ordet *samhälle*, som innefattar län, kommuner, statliga organisationer, ekonomiska enheter och system såsom företag samt politiska, religiösa och familjer. Detta innefattar alla sammanhang där individer samverkar och påverkar varandra. Samhället är beroende av naturen eftersom det inte kan fungera utan dess resurser. Människor har en stor påverkan på

naturen. Vi använder oss av fossila bränslen som i sin tur påverkar biosfären och det globala klimatet. (Mårtensson et al. 2011, s. 29) beskriver det sista hörnet i triangeln som rubriken *individ*. Individen innefattar personens känslomässiga, fysiska/medicinska, religiösa, andliga, estetiska och sociala situation. Individens värderingar och upplevelser blir till och utvecklas i samband med naturen, och med samhället.

Figuren visar den humanekologiska triangeln.

Figur 1:

När utevistelse för barns välbefinnande diskuteras är det viktigt att inte utesluta något hörn av triangeln. Alla triangelns hörn är viktiga för att kunna studera människors upplevelser. Detta för att människors upplevelser påverkas av samhället, naturen och individen själv (Mårtensson et al. 2011, ss.28, 29).

Miljöpsykologiska perspektivet

Den miljöpsykologiska forskningen tar upp frågan om naturens betydelse för människan. Miljöpsykologin undersöker individens upplevelse och användning av fysiska miljöer och hur detta är kopplat till trivsel och välbefinnande. Mårtensson redogör för forskningsresultat som har gjorts inom miljöpsykologin. Naturen är en plats där barnen har det lättare för att anpassa sig i olika situationer. Barnen har även lättare att förstå hur olika saker i naturen fungerar. Detta då barn tycks ha större intresse och högre tålamod för att lära sig i naturmiljö. I naturen finns det saker som är utmanande för barnen, till exempel olika nivåskillnader. Det finns en hel del att utforska utomhus. Vuxna använder sig av det de ser som en orienteringsmöjlighet medan barnen ser det som en utmaning och något de kan utforska med sina sinnen (Mårtensson et al. 2011).

Lärandesituationer utomhus

Brügge, Glantz och Sandell (2011, s. 25) menar att människor kan hämta mängder av kunskap från naturen. Vi kan få förståelse för hur människor levde förr när vi vistas ute i natur och skog. Naturen ger oss utmaningar. Människor får använda oss av vår kreativitet och förmåga att lösa problem. Grindberg och Jagtøien (2000) beskriver vikten av att ge barn möjligheter till fysisk aktivitet. Barn har ett behov av att röra på sig. Genom att vistas i naturen får de möjlighet att röra sig i stor utsträckning.

I Sverige finns Allemansrätten. Det innebär att människor har tillgång till och möjlighet att besöka naturområden som vi själva inte äger. För att denna rätt ska fortleva är det viktigt att människor tar hänsyn till dess regler. Reglerna kan förklaras med hjälp av en grundregel; inte störa, inte förstöra. Det är viktigt att alla känner till och respekterar dessa regler för att allemansrätten ska följas (Bengtsson 2004, ss.7-9). (Lättman-Masch et al. 2014, s.42) beskriver hur viktigt det är att lära barnen om vad allemansrätten innebär precis som alla andra samhällets regler. Det finns många aktiviteter som pedagogerna kan göra tillsammans med barnen för att lära sig allemansrätten. ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö” (Lpfö 98 rev. 2016, s.8).

Pedagogernas förhållningssätt

Brügge, Glantz och Sandell (2011, ss. 30,31) betonar betydelsen av hur viktigt det är att pedagoger är öppna för nya kunskaper. Genom att vistas ute i det svenska landskapet med barnen kan vi öka gruppdynamiken, erbjuda naturkontakt samt göra barnen mer miljömedvetna. I naturen finns det inga väggar som begränsar och därför dyker det ständigt upp nya möjligheter.

Det är viktigt att barnen aktivt får pröva på och uppleva saker i naturen. Ett begrepp som används är “learning by doing”. Detta innebär att vi får kunskap genom handling, reflektion och genom beprövad erfarenhet och upplevelser. “Learning by doing” är den pedagogiska grundsynen och begreppet initierades av John Dewey. Dewey menar att människan är en aktiv och sökande varelse. Människan prövar aktivt och reflekterar över det som prövas och varför det prövas. Genom denna metod är pedagogen den som hjälper till när det behövs och kan vara stödjande, psykologisk och insiktsfull (Brügge, Glantz & Sandell 2011, s.48).

Brügge, Glantz och Sandell (2011, ss.32,33) menar att det är skillnad på att vara utomhus och inomhus. Inomhus finns det väggar som avgränsar. Utomhus är det svårt att ha fullständig kontroll då det inte alltid finns avgränsade områden. Det gäller då som pedagog att kunna vara flexibel och ha i åtanke att den planerade aktiviteten utomhus kanske inte alltid håller. Det kan då medföra att aktiviteten blir mer spännande och lärorik. Att göra saker tillsammans utomhus med barnen är grunden för att lyckas väcka barnens lust till att lära. Det behöver inte handla om att vi ska stå i centrum och leda. Utan det räcker med att vara barnens medforskare. Ledarskap utomhus handlar om vilket förhållningssätt som finns till andra människor, och vilken människosyn pedagogen har. Brügge anser vidare att det gäller att ha ett stödjande klimat där barnen inte är rädda för att göra misstag. Lärandet sker med stöd av varandra och hjälp finns till hands när det behövs.

(Sundberg, Areljung, Due, Ottander & Tellgren 2016, s.49) beskriver vikten av att vara medforskare med barnen. Med det menas att pedagoger lär tillsammans med barnen. Det gäller att upptäcka tillsammans med barnen och det krävs att vara närvarande för att upptäcka barnens intresse.

Lpfö 98 (rev. 2016) redogör att:

Förskollärare ska ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen – ges förutsättningar för utveckling och lärande och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga (s.11)

I citatet beskrivs vikten av ett mål som förskolan ska sträva efter. Det är viktigt att förskollärare strävar efter detta mål för att ge ett stimulerande klimat.

Teoretisk ram

I följande text kommer uttrycket ”Lerning by doing” och teorier tas upp. Deweys teorier och tankar kan kopplas till utevistelsen i förskolan och därför anses teorin relevant.

Dewey (2004) använder uttrycket ”Learning by doing”. Med detta menas att människan ses som aktiv i mötet med sin omvärld. För att barn ska kunna utvecklas är det viktigt att de får möjlighet till att aktivt pröva och experimentera i olika lärandesituationer. Dewey redogör för att barnens intresse och aktivitet är utgångspunkten för lärande och menar att det är viktigt att pedagogerna tar sig tid att se barns intressen. Pedagogerna ska arbeta så att barnen stimuleras för att utveckla sina kunskaper. Dewey (2004) beskriver hur små utrymmen de traditionella klassrummen har. Skolan ska sträcka sig ut till skogarna, fälten och trädgården. Den vida världen utomhus ska öppna sig genom promenader och samtal. Barn som får vistas i naturen kan lära sig och få en förståelse för vår natur. Barn använder mycket fantasi under utevistelsen. Dewey (2005, s. 251) redogör för hur barns fantasi kan användas för att omvandla stolar, klossar och löv om det hjälper dem att utveckla sin lek.

Dewey (2005) menar att människor som har aktiviteter som är anknutna till andra lever i en socialmiljö. Den sociala miljön är viktig för människans utveckling. Människor härmar och upprepar vad andra människor gör. Om en förälder gör så att barnet bränner sig varje gång den tar i en leksak kommer barnet undvika denna leksak. Det är viktigt att vi som vuxna är förebilder för barnen och agerar så vi vill att barnen ska agera. Dewey (2004) menar att individen utvecklas genom att samspela med sin omvärld. Individen lär sig sociala regler och lär sig att förstå sammanhang när de samspelar med sin omvärld.

METOD

Vi har valt att använda oss av kvalitativ metod. Denna metod användes då vårt syfte är att undersöka didaktiska aspekter av utevistelsen i förskolan. Harboe (2013, ss. 34,35) menar att de typiska exemplen för metoden är kvalitativ intervju och fältobservation. Metoden beskrivs som explorativ, vilket innebär undersökande eller utforskande. En kvalitativ metod går in på djupet inom ett område. Justesen och Mik-meyer (2011, s.14) beskriver att ett kvalitativt arbete kan vara att intervjua en mindre grupp med människor, för att sedan tolka intervjumaterialet.

Vi genomförde undersökningen genom att använda kvalitativ intervju. Harboe (2013, s.58) betonar vikten av att förbereda intervjufrågorna i förväg. En kvalitativ intervju bygger på att

använd öppna frågor. Lantz (2007, s.35) redogör för att öppna frågor är relevanta när forskaren vill fördjupa sig i ett ämne.

Frågorna testade vi genom att göra en testintervju med en förskollärare. Detta gjordes för att säkerställa så att frågorna undersöker det som ska undersökas vilket innebär att frågorna har en god validitet och att undersökningen fungerar i sin helhet. Förskollärarens synpunkt var att vi hade tydliga och bra frågor som var enkla att förstå (Bryman 2013, s.258).

Reliabilitet och validitet

Harboe (2013) beskriver att validitet innebär att alla delar i undersökningen ska vara väsentliga gentemot syfte och frågeställningar. Det är viktigt att det finns en röd tråd i arbetet. Den insamlade datan, analyserna, metodvalet och frågeställningarna ska vara sammanhängande. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att det är viktigt att alla delar i arbetet är trovärdiga och användbara för att besvara frågeställningarna. För att undersöka validiteten i arbetet har vi kontrollerat att frågeställningarna blir besvarade i resultatet. Detta kontrollerades genom att ha frågeställningarna i åtanke när resultatdelen genomfördes. Trost (2010, s. 133) menar att intervjufrågorna ska mäta det som de är avsedda till att mäta. Thurén (2014, s. 26) beskriver att validitet innebär att det som ska undersökas undersöks. Det är endast det som är relevant för undersökningen som ska undersökas och ingenting förutom det. Vi har gjort en testintervju för att försäkra oss om att våra intervjufrågor undersöker det vi vill undersöka.

Thurén (2014, s. 26) menar att reliabilitet handlar om tillförlitligheten i en studie. En undersökning har hög reliabilitet om flera forskare använder samma metod och kommer fram till samma resultat. Trost (2010, s. 131) menar att reliabilitet innebär att varje intervju ska vara stabil. Att alla intervjuer ska ske likadant. Situationen för alla respondenter ska vara likadan. För att försäkra oss om en god reliabilitet har vi genomfört varje intervju likadant. Vi båda har varit med under alla intervjuer.

Urval

Intervjuerna genomfördes på fyra olika förskolor i en medelstor svensk stad, varav två förskollärare intervjuades på varje förskola. Av de fyra förskolorna hade två en tydlig inriktning mot utomhuspedagogik. Vi valde att intervjua två pedagoger på samma avdelning eftersom de kan ha två olika uppfattningar av utevistelsen. Respondenterna var förskollärare vilket vi aktivt valde då vi ville att respondenterna skulle ha liknande utbildning. Respondenterna hade arbetat olika länge som förskollärare. Allt från sex månader till tjugofem år.

Den urvalsmetod som har använts är bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurval beskrivs som en praktisk metod för att få ett strategiskt urval. Respondenterna väljs efter hand och efter vilka som passar in i studien (Trost 2010, s. 140).

Genomförande

Inför studien arbetade vi med att formulera intervjufrågor som hade en god validitet. Detta gjorde vi genom att göra en testintervju. Intervjufrågorna kopplades till syftet och frågeställningarna för att få svar på det vi ville undersöka. Därefter skapade vi även ett missivbrev. Intervjufrågorna och missivbrevet skickades sedan vidare till vår handledare som godkände brevet och frågorna (se bilaga 1 och 2).

Datansamlingen började med att vi tog kontakt med fyra olika förskolor i en medelstor stad i Sverige. Vi frågade om två förskollärare på varje förskola ville delta i vår studie. Alla som vi frågade var villiga att ställa upp och därefter bestämdes tid och datum för intervjun.

Missivbrevet skickades ut till alla respondenter. Innan intervjuerna genomfördes frågade vi respondenterna om de godkände att vi använde ljudinspelning. Denna information stod även med i missivbrevet. Vi valde att båda skulle medverka under intervjuerna eftersom vi båda skulle vara delaktiga under hela undersökningen. Bådas medverkan bidrog till att två ljudinspelningar kunde utföras. Vi ser även att det ger en trygghet till respondenterna då de får ett ansikte på båda forskarna.

Etiska riktlinjer

Inför intervjuerna förberedde vi oss genom att läsa Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet forskningsetiska principer (2002, ss. 6-14) redogör för att det finns fyra viktiga huvudkrav. Det första kravet är informationskravet. Med det menas att forskaren skall informera undersökningsdeltagaren och uppgiftslämnaren om deras uppgift i arbetet. Forskaren ska även berätta vilka villkor som gäller för deltagarna. Det andra kravet är samtyckeskravet. Vilket innebär att forskaren ska hämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke till att delta i undersökningen. Det innebär att de medverkande i undersökningen har rätt till att vara anonyma. De har även rätt att självständigt bestämma hur länge och på vilka villkor de ska delta. Det tredje kravet är konfidentialitetskravet vilket innebär att uppgifterna inte ska gå att identifiera av utomstående. Det sista kravet är nyttjandekravet. Det handlar om att insamlade uppgifter får endast användas till forskningsändamål. Löfdahl (2015, s. 36) beskriver att de fyra huvudkraven är viktiga att känna till och förhålla sig till när man genomför en undersökning.

De fyra huvudkraven har vi tagit hänsyn till när vi förberedde och genomförde intervjuerna. Undersökningsdeltagarna har fått ge intyg om sin medverkan. Respondenterna gav sitt intyg av medverkande muntligt när vi kontaktade dem inför intervjun. Vi har även informerat alla deltagare både muntligt och skriftligt om deras uppgift i arbetet. Detta gjorde vi genom att informera respondenterna via telefon, samt utskick av missivbrev. I missivbrevet finns också information angående respondenternas anonymitet, samt att de får avbryta sin medverkan om så önskas. Vi har också informerat respondenterna om att den insamlade data endast används till forskningsändamål (se bilaga 1).

Analys/bearbetning

Analysen började med transkribering av varje enskild intervju. Detta gjordes direkt efter genomförandet av intervjuerna. När transkriberingen var klar påbörjades analysen. Vi kategoriserade intervjufrågorna och skapade därefter rubriker med hjälp av kodning. Under dessa rubriker placerade vi in respondenternas svar. Vi jämförde svaren för att hitta likheter och skillnader med hjälp av färgkodning. Vi gjorde detta genom att samla alla svar som handlade om samma sak under en rubrik. Sedan gick vi vidare till nästa rubrik och samlade alla svar som kunde kopplas samman med respektive rubrik. Vi kunde då se likheter och skillnader från respondenternas svar.

Svensson och Starrin (2007, s. 68,69) beskriver vikten av att analysera varje intervju enskilt. De menar att det annars kan bli ett oflekterat och omedvetet sätt att se på analysfrågan. Fejes och Thornberg (2015, s.35) framhåller att i en kvalitativ analys arbetar forskaren med data genom att organisera den, koda den och söka efter mönster. Ahrne och Svensson (2015, s.224) betonar vikten av att forskaren bör vara noggrann med att läsa igenom alla delar av transkriberingen. Harboe (2013, ss.116,117) menar att när intervjuerna är genomförda och transkriberade kan de vara bra att kategorisera och strukturera svaren. Detta kan göras genom kodning. Kodning innebär att göra en lista som kallas kodningsmall. Genom kodningsmallen tas det fram olika kategorier. Kategorierna är yrkeslängd och utbildning, vad har pedagogerna för kunskaper om utomhuspedagogik, Varför utevistelsen är betydelsefull, Tidsperspektiv på när och hur länge barn vistas ute på förskolan, Vilka negativa erfarenheter och effekter finns av barns utevistelse, När sker planerad vistelse i naturen, Hur ser en bra gård ut enligt förskollärare och Vad har förskollärarna för erfarenheter av utevistelse. När kodningen är klar kan färgkoder användas. Med det menas att forskaren använder sig av en färg till en kategori för att kunna kategorisera det transkriberade materialet. Detta gör det sedan möjligt att sortera data till de olika kategorierna som framkommit.

RESULTAT

I resultatet kommer respondenterna gå under namnen 1-8. Detta för att skydda deras identitet. Resultatet har delats upp under olika rubriker. Detta för att tydliggöra och underlätta resultatets innehåll.

Yrkeslängd och utbildning

Alla respondenter är utbildade förskollärare. Respondenterna har varit utbildade förskollärare från sex månader till 25 år. Något som kan tilläggas är att det kan innehålla några år av föräldraledighet hos vissa förskollärare.

Vad har pedagogerna för kunskaper om utomhuspedagogik

När förskollärarna fick frågan om de ansåg sig ha tillräckligt med kunskaper om utomhuspedagogiskt arbete och lärande med förskolebarn. Ansåg sju att de hade kunskaper, men att de alltid kan få mer inspiration och kunskaper om utomhuspedagogik.

Förskollärare 6 menar att kunskaper inom utomhuspedagogik saknas men anser att det som går att göra inne kan göras ute:

Alltså jag har aldrig gått någon kurs egentligen. När jag började jobba här så tillhörde förskolan friluftsförbundet och då om man är medlem där eller om förskolan är med i ur och skur så ska förskolan 75 procent av personalen vara utbildad i ur och skur. Men jag blev aldrig utbildad och sen så gick vi ur friluftsförbundet då för några år sen sen så att nej jag har egentligen inte fått någon utbildning i detta utan jag tänker att man tar med det ut som man i vanliga fall gör inne och hoppas att det blir bra. (2016-11-22)

Hållbar utveckling var något alla förskollärarna kände till. Förskollärare 1, 2, 3, 4, 6, 7 och 8 beskriver att hållbarutveckling för dem innebär att vara rädd om vår miljö och värna om vår jord.

Förskollärare 5:

Hållbar utveckling? Att man ja vi sopsorterar exempelvis det är hållbar utveckling. Ääum vi försöker att barnen får vara med och sortera glas och metall och viktigt att vi är goda förebilder. (2016-11-22)

De tre dimensionerna, socialt, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling var begrepp som förskollärarna 2-8 inte kände till så väl. Men när vi förklarade begreppen så förstod de innebörden av dem.

Varför utevistelsen är betydelsefull

Förskollärarna 1-4 och 6-8 anser att all pedagogik som de arbetar med inomhus går att arbeta med utomhus. Förskollärare 1 och 8 menar även att det är lätt att få med läroplanens mål i uteverksamheten. Förskollärare 1 och 2 säger att det är viktigt att skapa en trygghet och ha en bra och aktiv utemiljö för att kunna arbeta med utomhuspedagogik.

Det som många förskollärare har gemensamt är att rörelsebehovet och friheten var bättre tillgodose utomhus. Förskollärare 1-6 och 8 ansåg att utomhuspedagogiken bidrar till olika lärandesituationer. Förskollärare 1 och 6 anser att ljudnivån blir behagligare utomhus.

Förskollärare 6:

Men sen tycker jag också att det är ganska roligt att vara ute asså när man är mycket ute i skogen och kan följa kretsloppet kanske och det här med löven som kommer och försvinner och varför och hittar man en dagmask så vill man lägga sig ner och titta på den och eller en gråsugga under en sten alltså det är mycket man kan göra. Man hittar så mycket man kan prata om. Många djur i närheten och sådär, jag vet inte. (2016-11-22)

Samtliga förskollärare anser att det finns många positiva effekter av barns utevistelse. Ljudnivån minskar, utevistelse är förebyggande mot sjukdomar och bakterier, lugnare miljö, motoriken och grovmotorik förbättras, bättre lekmöjligheter, upptäckarglädje, fantasilek, mer tillåtande miljö, mindre konflikter, koncentrationsförmågan förbättras, mindre stress, närvaron ökar, bättre balans, barnen blir miljömedvetna.

Förskollärare 1 berättar att de positiva erfarenheter som personen har är att barnen leker långa lekar, de går att lära barnen att åka skidor, skridskor och pulka. Tycker pedagogerna det är positivt så blir det en positiv utevistelse. Förskollärare 3 säger att barnen mår bättre ute och håller sig friskare. De orkar även ha andra aktiviteter inomhus om de har vistats ute. Förskollärare 4 anser att det är viktigt att vara delaktig med barnen för att skapa en positiv utevistelse. Förskollärare 5 pratar om att ljudnivån blir bättre utomhus. Personen anser även att barnen blir friskare som även förskollärare 3 säger. De blir väldigt kreativa utomhus och får chans att använda sin fantasi. Det finns större utrymmen ute vilket motverkar konflikter. Motoriken och grovmotoriken förbättras utomhus. Förskollärare 6 säger personligen att det är skönt att vara ute och anser att det som går att göra inne går att göra ute. Förskollärare 7 anser att det ger mer utrymme för barnen att röra på sig genom att vistas utomhus. Förskollärare 8 berättar en positiv effekt för egen del är att man mår bättre, blir piggare, får mindre huvudvärk.

Tidsperspektiv på när och hur länge barn vistas ute på förskolan

Alla förskolorna är ute minst en gång per dag. Förskollärare 1- 6 säger att de är ute betydligt mer på sommaren och våren. Förskollärare 7 och 8 menar att de oftast går ut både förmiddag och eftermiddag oavsett årstid.

Förskollärare 1:

Vi är ute vintertid en gång per dag barnen, och sommartid är vi ute betydligt mer. Det beror egentligen på kläder att det tar lång tid att hjälpa 20 barn in och ut så att vintertid blir det oftast att man går ut med halva gruppen på förmiddagen och halva gruppen på eftermiddagen för att få en lugn både inne och utemiljö. Men sommartid är vi ute mycket mer. (2016-11-21)

Nedan kommer en tabell som visar hur länge förskollärarna är ute på respektive förskola. Förskollärarna 5-8 arbetar på förskolor med inriktning mot utevistelse.

Tabell 1:

Förskollärare	Genomsnitt, Timmar/dag
1	1,5 timme
2	1-2 timmar
3	1,5-2 timmar
4	1 timme
5	6 timmar
6	6 timmar
7	5 timmar
8	5 timmar

1, 2, 4, 7 och 8 menar att längden på deras utevistelse beror på vädret.

Alla förskollärare som vi har intervjuat är ute året runt med sin barngrupp. De säger även att vädret inte har någon påverkan om de går ut eller inte. Samtliga förskollärare menar att de kan stanna inne i extremfall som vid till exempel storm, åskoväder eller vid minus -20 grader.

Vilka negativa erfarenheter och effekter finns av barns utevistelse

Förskollärare 1 och 4 anser att de negativa effekter som finns av barns utevistelse är att barnen kan bli kalla och börja frysa ute. Förskollärare 1 nämner även att barn i ur och skur förskolor är med rörliga och kan därför få det svårt i skolans värld där det är väldigt styrt och stillasittande miljö. Förskollärare 3 anser att det är viktigt att ge barnen tid och utrymme att ”hitta leken utomhus”. Förskolläraren tycker detta kan ses som något negativt eftersom det är ett mål som är svårt att nå upp till. Förskollärare 5 och 6 berättar att de har läst en ny forskning. Forskningen handlar om att små barn inte klarar av att vistas ute för länge då de blir stressade.

Förskollärare 1, 2, 3, 6 och 7 anser att deras negativa erfarenheter av utevistelsen är när barnen blir kalla. Förskollärare 4 säger att det negativa med utevistelsen är när pedagoger står och pratar med varandra och inte är närvarande med barnen.

När sker planerad vistelse i naturen

När förskollärarna fick frågan om hur ofta de besöker skogen förklarade förskollärare 7 och 8 att de var i skogen varje dag. Förskollärare 1-3 anser att de är i skogen alldeles för sällan. Målet är att besöka skogen en gång i veckan.

Förskollärare 1:

Också lite periodvist ambitionen är en gång i veckan men jag tycker just nu håller vi inte det denna vi är ju väldigt nära naturen och det är lätt å gå dit men det kanske är mer personalmässigt att man ska vara två när man lämnar området vilket gör att det blir en hög belastning för den en vi är tre pedagoger för den som är kvar. Så tyvärr så blir det inte i den utsträckning vi vill. Mm. (2016-11-21)

Förskollärare 2:

Ee för sällan tycker jag jag skulle gärna vara mer eee å tanken är väl att ska vara en gång i veckan men det blir inte riktigt varje vecka tror jag, nu är jag ju inte här hela dagar men så det hade jag verkligen önskat mer av mer av naturen här eller utnyttja områdena mer, men ah jag tror ändå målet är i alla fall en gång i veckan. Sen är det lite svårt att få till. (2016-11-21)

Förskollärare 3:

Allt för sällan ee det handlar om att dem här barnen inte är riktigt vana vid skogen faktiskt ee dem är till och med rädda för skogen så vi ska försöka vänja dem vid den och ge trygghet att det är roligt att vara i skogen så vi ska försöka bli bättre på det och då kanske vi en gång i veckan skulle vi kunna göra det. (2016-11-21)

På all de förskolor vi intervjuade, åker de iväg på utomhusaktiviteter. Förskollärarna 1,2 och 4 anser att det händer allt för sällan.

När förskollärarna fick frågan om de genomför planerade utomhusaktiviteter och hur ofta, svarade förskollärare 1, 2, 3, 5, 6 och 8 att de genomför planerade aktiviteter utomhus. Förskollärare 7 och 8 har planerade utomhusaktiviteter varje dag.

Förskollärare 4:

Utomhusaktiviteter tänker ni då på gården eller att man går iväg eller?
Det nej inte ofta eee är det inte. (2016-11-21)

Vad är en givande utemiljö

Förskollärarna 1, 2, 4, 5, 7 och 8 tycker att deras gård är inbjudande för barnen. Förskollärare 3 och 6 anser att deras gård kan bli bättre. Förskollärare 3 och 6 anser att gården hade varit

roligare med en klätterställning. Om de andra förskollärarna hade fått önskat hade de velat utveckla gården mer.

Förskollärare 1:

Mmm ah det är klart man kan göra fler rum eller fler leksaker, att det förnyas oftare än vad det gör, rutschkana har vi pratat om det har vi inte men det skulle vi nog vilja ha. (2016-11-21)

Förskollärare 2:

I såna fall skulle det nog vara ännu mera kanske mer skog är bra kanske. Ännu mera naturlig där kan man verkligen kreativiteten få ah utvecklas, det behöver ju inte alltid vara så mycket färdiga saker alltid eller liksom utan att det kan bli mycket naturlig lek i skogsmiljö. Så det hade varit något att göra den lite större och få med mer skog. Jag har inte tänkt så mycket på detta. (2016-11-21)

Förskollärare 4:

Oj jag hade önskat fler gungor till dom små så dom allra minsta kan gunga ee sen hade jag nog önskat någon mer klätterställning alltså eller göra någon hinderbanegrej eller någonting sånt eller sätta upp rep eller man kan ju bygga mycket själv också alltså man kan göra någonting som dom kan klättra eller låtsas att dom är på ett skepp eller vad som helst. Det är nog det jag skulle nog vilja ha hit tror jag. (2016-11-21)

Förskollärare 5:

Ja men det önskar vi en klätterställning ööh ah annars så har dom ju livlig fantasi här så man behöver inte så mycket leksaker. Dom kommer på det dom är så nöjda med pinnar och kottar å allt som naturen har och erbjuder. Man kan göra så mycket och sen tar vi ut väldigt mycket av det vi har inne allt som man gör inne kan man göra ute. Som att spela spel och pussla och pärla. (2016-11-22)

När förskollärarna fick frågan om de ansåg att förskolan var bra belägen, svarade de alla ja. De ansåg även att de hade tillgång till flera olika utemiljöer så som sjöar, skog, lekplatser och stadsmiljö.

Vad har förskollärarna för erfarenheter av utevistelse

Förskollärare 1-6 och 8 säger att den största skillnaden mellan inomhuslek och utomhuslek är att det är mer tillåtande utomhus, större utrymme att röra sig på, friare lek och längre fantasilekar. Det som förskollärare 7 håller med de andra om är att det är friare ute eftersom det är mer vuxenstyrt inomhus. Förskollärare 2 och 5 tycker att ljudnivån är bättre utomhus än inomhus.

Förskollärare 7:

Ah men det gör jag fast det är väl mycket att man själv styr dom mycket mer inne. Dom får inte springa och får dom springa får dom bara göra det där. Ää jag upplever att det blir mer vuxenstyrt inne. (2016-11-29)

Förskollärarna är eniga om att det går att lära sig allt från matematik, naturvetenskap, språk till de motoriska och sociala delarna.

Förskollärare 1:

Ah den sociala delen är ju väldigt, sandlådeleken är ju intressant från det att dom är små där ser man ju jättemycket, social träning i sandlådan. Sen är ju alla regellekar är ju något annat och sen rörelse är ju något också balans kommer ju mycket. Sen lär dom sig ju det. det är ju mycket matematiskt ute eller problemlösande ute, hur ska vi få in den här pinnen i det här hålet eller vad det nu är så att dom lär ju sig mycket mer än vi kanske tänker på som pedagoger, kanske själva eller med varandra oj den kan klättra upp där kan jag klättra upp där eller den gungar där hur jag det egentligen alltså dom lär sig av varandra och sen det här vuxenstyrda lärandet om man nu har med sig material ut vad det nu kan vara ee ah ni behöver inga exempel här nu va nae. Jag tänker allt från att plantera en blomma till nått annat och kanske mer att barn får hjälpa till med allt från skotta till kratta att barn får hjälpa till. Det gör man ju inne också vissa grejer. (2016-11-21)

Förskollärare 3:

Ee dem lär sig väldigt mycket med fin och grovmotorik dem lär sig med alla sinnen lyssna, titta, känna, lukta ee matematik, språket man kan prata väldigt mycket kring naturen ee och även vad ska man säga biologi och kemi också man kan prata om man hittar något djur eller något växt man får in väldigt mycket ifrån läroplanen faktiskt man skulle kunna få in alla delar på ett enkelt sätt. (2016-11-21)

Förskollärare 5:

Vi pratar ju väldigt mycket om värdegrund hur vi är mot andra. Sen pratar vi mycket om allemansrätten hur man ska vara vad man får göra i naturen och inte får göra i naturen. Ee vi pratar mycket om årstider. Det händer ju så mycket. Olika årstider, ee ja jag har väl tagit upp ganska mycket redan. (2016-11-22)

Förskollärare 7:

Jaa det var en stor fråga. Dom lär sig att vistas i naturen ee det är väl det vi lite trycker på att man inte ska bryta kvistar och inte riva av mossan på stenen och lite skogsvett, allemansrätten. Eee det är väl det vi och sen har vi jobbat med vatten. Sen så barn är ju nyfikna. Vi hade inte tänkt å prata om svampar men det gör dom, hittar dom en svamp så vill dom veta vad det är för en svamp åh ah då pratar man om det. Så mycket naturkunskap men även motoriken ee barn som knappt kunde gå på en stig i början av terminen springer numera på stigen. Det är häftigt och se. Ah, men sen har vi även matematiken, språket. Just det naturvetenskapliga språket är ju lättare att få in när man är ute i skogen än å sitta inne och säga det här är en vitmossa. mm. (2016-11-29)

Förskollärare 8:

Allt möjligt. Ee vad man har sett under den här hösten nu, så tycker jag nog att barnen har lärt sig att uppskatta väldigt mycket av liksom flera som har kanske har varit sådär oroliga för att gå till skogen, man har sett att dem har uppskattat mer och mer att komma ut. Och lärt sig uppskatta de aktiviteterna som vi gör, lära sig att asså man kan göra väldigt mycket det är inte bara hopp och lek liksom, man kan göra väldigt mycket olika saker ute och vi har jobbat mycket med att lära sig, vi pratar mycket om vad de har lärt sig idag ute. Vi har jobbat med tema vatten, så förhoppningsvis har de lärt sig mycket om det. (2016-11-29)

Förskollärare är överens om att pedagogers förhållningssätt påverkar det utomhuspedagogiska arbetet.

Förskollärare 7:

Absolut! Ee helt självklart! Jag har arbetat i grupper där vi bara har stått på gården. Det har vart vår utevistelse. Vi har gått ut och ställt oss och övervakat barnen och sen har vi gått in igen. Det här är ju en helt annan grej. (2016-11-29)

Förskollärare 8:

Aah, det tror jag! Jo men det klart om jag själv tycker det är roligt att vara ute och liksom utstrålar det, så smittar det till barnen. (2016-11-29)

Samtliga förskollärare anser att det är viktigt för barnen att gå ut men att de inte kan tvinga barnen att gå ut. Samt att det finns olika personliga skäl för barnen till varför de inte kan eller vill gå ut.

Förskollärare 1:

Ää vi hade en period när barnen själv fick välja och efter en utvärdering där så har vi gjort att de får välja antingen vi styr mer för det blir att en del barn inte kommer ut oftast så är det positivt att gå ut, men nu har vi haft en period här med väldigt konflikter kring att gå ut av olika omständigheter men där valet kanske blev ännu svårare. Efter den här perioden av väljandet så kanske vi är inne i en mer konflikt utan där kanske vi på denna förskola landat i återigen att vi som vuxna får ta ledarskapet om vilka barn som går ut och när. Äum men det är olika barngrupper så det behöver inte vara att alla måste gå ut. Ibland kanske någon får vara inne som kanske efterfrågar det men får gå ut på eftermiddagen men oftast så styr vi det. Äu vi testade att inte styra men det föll inte så väl ut. Men det är vi överens om i arbetslaget. Mm. (2016-11-21)

DISKUSSION

I kommande kapitel kommer tidigare forskning kring barns utevistelse i förskolan diskuteras och kopplas till resultatet och teoretisk ram. Egna synpunkter och åsikter kommer även att diskuteras.

Resultatdiskussion

Förskollärarna ansåg att de hade tillräckligt med kunskaper om utomhuspedagogik. De ansåg att det fanns kunskaper inom pedagogik som kunde användas utomhus. Brügge et al. (2011, ss.32,33) menar att ledarskap utomhus handlar om vilket förhållningssätt som finns till andra individer och vilken människosyn pedagogerna har. De menar att detta är viktigt som i allt annat arbete inom pedagogiken. Vi förstår vad förskollärarna menar med att det aldrig går att få nog med kunskap. När vi började utbildningen ansåg vi att det fanns mycket kunskaper om pedagogik. Under utbildningen har vi insett att det alltid går att lära sig mer.

I resultatet framkom det att trygghet och en bra aktiv utemiljö är något som är viktigt i utomhuspedagogiskt arbete med barn. Brügge et al. (2011) beskriver att det är betydelsefullt med ett klimat där barnen inte är rädda för att göra misstag, detta gör även att de känner trygghet. I resultatet fick vi fram att förskollärarna ansåg att rörelsebehovet och friheten var bättre utomhus. Grindberg och Jagtøien (2000) beskriver att barn har ett rörelsebehov och att vistas i naturen bidrar till att de får större möjlighet till att röra sig i en större utsträckning och får därför större frihet. Genom intervjuer med respondenterna har begreppet frihet kommit upp. Detta har fått oss att diskutera om vad frihet på förskolan innebär. Vi tror oss förstå vad förskollärarna menar när de säger att friheten är större utomhus. Reglerna skiljer sig utomhus från inomhus, barnen får springa och leka mer aktiva lekar utomhus och det är mer tillåtande att ha högre ljudnivå.

Förskollärarna anser att ljudnivån blir bättre utomhus. En bidragande faktor till detta är det finns större utrymme för barnen utomhus. Währborg (2009, ss. 107,108) redogör för att orsaker till höga ljudnivåer kan vara stora barngrupper eller dålig ljudmiljö. Vi har upplevt att hög ljudnivå är ett problem som finns på flera förskolor. Det är därför viktigt att ha en medvetenhet om att ljudnivån förbättras genom att vistas ute med barnen.

För att förskolan ska vara bra belägen så anser förskollärarna att de ska ha tillgång till olika utemiljöer. Dewey (2004) beskriver att verksamheter ska använda sig av närliggande utemiljöer. Barn kan få nya kunskaper och erfarenheter genom att vistas i närliggande natur. (Mårtensson et al. 2011) redogör för det miljöpsykologiska perspektivet. Miljöpsykologin beskriver att användning av olika miljöer kan bidra till trivsel och välbefinnande.

I resultatet framkom det att årstiden har en påverkan på hur mycket de är ute med barnen på förskolan. I allmänhet anser förskollärarna att vädret inte har någon påverkan om de går ut eller inte. Granberg (2000) beskriver att det är viktigt att vara ute i alla väder och olika årstider. Detta för att naturen förändras och då finns det nya saker att upptäcka.

I undersökningen framkom det att en negativ effekt av barns utevistelse är då barnen blir kalla och börjar frysa. Förskollärarna antyder att det är viktigt att ha kläder som är anpassade efter vädret. Något som vi har diskuterat är om det finns någon anledning till att en del barn inte har tillräckligt bra med kläder. Det kan bero på vårdnadshavarens ekonomi. Men något som en av respondenterna sa var att en del barn är rädda för skogen. Orsaker till detta kan vara att

rädslan kommer från föräldrarna. (Mårtensson et al. 2011) beskriver att hos en del föräldrar kan det finnas en rädsla för naturen. Det vi tänker kring detta är att om en rädsla hos föräldrarna finns är inte utevistelsen en självklarhet. Detta kan då bidra till att föräldrarna inte köper kläder till barnen som är anpassade för utevistelse.

En av förskollärarna pratade om att det är viktigt att ge barnen tid och utrymme för att hitta leken utomhus. Detta kan vara svårt att uppnå och kan därför ses som en negativ effekt. Osnes et al. (2012) beskriver att det är viktigt att ge barnen tid och utrymme för att olika lärandesituationer ska kunna uppstå.

I resultatet framkom det att förskollärarna hade läst forskning om att små barn blir stressade av att vistas ute under en längre tid. (Mårtensson et al. 2011) beskriver i det medicinska perspektivet att barns stressnivåer minskas när det befinner sig i naturen.

Samtliga förskollärare är eniga om att det finns flera positiva effekter av barns utevistelse. De innefattar hälsa, utveckling, miljön, relationer och lek. Granberg (2000) beskriver att positiva faktorer av barns utevistelse är att de håller sig friskare, konflikter blir färre, fantasifullare lekar, medvetenhet om vår miljö, kunskaper om växter och djur. Något som uppkom i undersökningen var att en del förskolor besökte skogen alldeles för sällan och åkte iväg på utomhusaktiviteter, vilket förskollärarna ansåg att de ville bli bättre på. Brügge et al. (2011) beskriver att barns motoriska utveckling och koncentrationsförmåga förbättras i en variationsrik miljö.

På alla förskolorna anser förskollärarna betydelsen av att gården är inbjudande för barnen. Alla är eniga om att gården kan förbättras. De vill ha mer material och tillgång till olika miljöer. Lättman-Masch et al. (2014) menar att gården ska vara en pedagogisk resurs. Genom att använda olika material som finns tillgängliga på gården kan barnen utveckla sin motorik. Att ha en inbjudande och stimulerande gård bidrar till barns lust att vilja vistas ute. Litteratur nämner att det finns möjligheter att skapa en stimulerande gård med hjälp av det som finns tillgängligt i naturen. Vi anser att det inte alltid behövs nytt material för att skapa en rolig gård för barnen. Det är viktigt att vara kreativ som förskollärare då det inte alltid finns tillgång till att köpa nytt material.

De förskollärare som arbetar på förskolor med inriktning mot utevistelse är i genomsnitt ute längre än de övriga. Detta kan ses som en självklarhet då deras vision är att arbeta med utomhuspedagogik i en större utsträckning.

Tabell 1:

Förskollärare	Genomsnitt, Timmar/dag
1	1,5 timme
2	1-2 timmar
3	1,5-2 timmar
4	1 timme
5	6 timmar
6	6 timmar
7	5 timmar
8	5 timmar

I undersökningen har det framkommit att samtliga förskollärare kände till begreppet hållbar utveckling. Däremot var inte alla bekanta med de tre dimensionerna, social, ekologisk och ekonomisk hållbar utveckling. Vi anser att dessa tre begrepp är viktiga att känna till då det handlar om vår miljö och har vi kunskaper om dessa begrepp kan vi lära ut det till barnen. Brugge et al. (2011) beskriver att utevistelse kan bidra till en ökad gruppdynamik och miljömedvetenhet hos barnen.

Förskollärarna är överens om att pedagogers förhållningsätt påverkar det utomhuspedagogiska arbetet. Dewey (2004) redogör för att utgångspunkten för lärande är barns intresse och aktivitet. Dewey menar att det är viktigt att pedagogerna arbetar med att stimulera barnen för att kunna utveckla deras kunskaper.

Metoddiskussion

För att undersöka vårt syfte har vi använt kvalitativ metod. Vi har valt att använda intervju som redskap för att undersöka förskollärares förhållningsätt till barns utevistelse. Harboe (2013, s. 37) redogör för att metodvalet ska hjälpa dig att belysa ditt problemområde. Vi anser att detta var en metod som gav oss svar på våra frågeställningar. Metoden är explorativ, vilket gjorde att vi inte kunde förutspå svaren i förhand. Med hjälp av de öppna intervjufrågor som ställdes fick vi fram mycket information av respondenterna. Då fick varje individ chans att svara utifrån sina egna erfarenheter. Detta bidrog till ett givande resultat som besvarade vårt syfte.

Intervjuerna tog mellan sexton till tjugosex minuter att genomföra. Vi valde att inte ge respondenterna någon tidsbegränsning. Detta för att inte begränsa och påverka svaren. Under intervjuerna visade vi hänsyn till respondenterna och hade en öppen och lättsam attityd. Kvale och Birkmann (2014, s. 180) beskriver att intervjuaren ska lyssna aktivt och ha ett öppet förhållningssätt under intervjuerna. Vi anser att åtta personer var lagom att intervjua. Det var varken för få eller för många respondenter. Kvale och Birkmann (2014, s. 156) redogör för att om antalet är för stort är det svårt att göra ingående tolkningar. Är antalet för lite är det svårt att hitta skillnader och likheter mellan grupper.

För att inte missa eller missuppfatta något under intervjuerna, anser vi att det var bra att använda oss av ljudinspelning. Harboe (2013, s. 115) beskriver att ljudinspelning kan fungera som en påminnelse till respondenten att de deltar i en undersökning. Från tidigare erfarenheter har vi varit med om att det kan uppstå vissa problem med ljudinspelning. Ibland har intervjuerna inte spelats in på grund av tekniska problem. Vi valde därför att använda oss av två ljudinspelningar för att undvika tekniska problem. När intervjuerna genomfördes valde vi båda att vara närvarande. Detta för att båda ska vara delaktiga i alla arbetets delar. Intervjuerna genomfördes enskilt med varje individ. De ägde rum på avskilda platser för att inte bli störda. Då vi använde oss av ljudinspelningar var det viktigt att det inte var mycket ljud runt omkring som kunde störa ljudupptagningen.

Intervjufrågorna skickades inte ut i förväg till respondenterna. Detta var ett medvetet val då vi ville ha pålitliga svar. Hade intervjufrågorna skickats i förväg hade respondenterna haft möjlighet att läsa på om ämnet. Då finns det en risk att få fram falska kunskaper. Nu i efterhand har vi diskuterat och kommit fram till att vi borde strukturerat intervjufrågorna bättre. Intervjufrågorna bör struktureras så att frågorna ställs i en naturlig följd. Detta underlättar för respondenten då intervjun blir mer sammanhängande (Lantz 2007, s .58).

Didaktiska konsekvenser

Både i resultatet och i litteraturen framkommer det att utevistelsen är en viktig del i barns utveckling och lärande. Barn bör vistas ute under sin tid på förskolan. Litteraturen och förskollärarna tar upp flera fördelar med utevistelsen. Barnen skapar en förståelse för naturen och kan därmed bli miljömedvetna. Barnen utvecklas och utmanas i sin koordination och rörelseförmåga. Det gör de genom att vistas i olika miljöer och röra sig på platser med olika nivåskillnader. Ljudnivån bli behagligare utomhus då det är större utrymme än vad det är inomhus. Detta gör det behagligare för förskollärare och barn att vistas utomhus. När barn vistas utomhus får de använda sin fantasi mer, då de får använda sig av naturmaterial som inte har en bestämd form. Med detta menas att till exempel kottar kan bli vad din fantasi vill att det ska bli.

Förskollärares erfarenheter och litteratur bekräftar att hälsan förbättras genom att vistas utomhus. Ute är det mindre smittorisk då det är större utrymme och barnen inte är så nära in på varandra. I resultatet framkom det att förskollärarna anser att de själva och barnen blir piggare av utevistelse. Litteraturen tar även upp att koncentrationsförmågan förbättras av att vistas ute. Detta bekräftar även förskollärarna då de anser att barnen kan koncentrera sig bättre efter att de har varit ute. Stress är något som togs upp av respondenterna då de hade läst en artikel om att små barn blir stressade av att vara ute. Detta säger litteraturen emot då stressnivån minskar genom att vistas i naturen.

I resultatet framkom det hur viktigt pedagogers förhållningsätt till utevistelsen är. Litteraturen tar även upp detta då det är pedagogerna som påverkar barnen i förskolan. Har pedagogen ett positivt förhållningssätt till utevistelse är det lättare att motivera barnen till att vilja vistas ute.

REFERENSER

- Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Johanneshov: MTM
- Bengtsson, B. (2004). *Allemansrätten: vad säger lagen?*. Stockholm: Naturvårdsverket
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8161-6.pdf> [2016-12-12]
- Brügge, B. Glantz, M. & Sandell, K. (red.) (2011). *Friluftslivets pedagogik: en miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. 4.1, uppl., Stockholm: Liber
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., Uppl., Malmö: Liber
- Dewey, J. (2005). *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos
- Dewey, J. (2004). *Individ, skola och samhälle: utbildningsfilosofiska texter*. 4. Uppl., Stockholm: Natur och kultur
- Ellneby, Y. (1999). *Om barn och stress: och vad vi kan göra åt det*. Stockholm: Natur och kultur
- Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2. uppl., Stockholm: Liber
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig på Internet:
http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [2016-12-13]
- Granberg, A. (2000). *Småbarns utevistelse: naturorientering, lek och rörelse*. 1. uppl., Stockholm: Liber
- Grindberg, T. & Jagtøien, GL (2000). *Barn i rörelse: fysisk aktivitet och lek i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur
- Harboe, T. (2013). *Grundläggande metod: den samhällsvetenskapliga uppsatsen*. 1. Uppl., Malmö: Gleerup.
- Justesen, L & Mik-Meyer, N (2011). *Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, S. & Brinkmann, S.(2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik*. 2. uppl., Lund: Studentlitteratur
- Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad* (2016). Stockholm: Skolverket
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> [2016-12-15]

Lättman-Masch, R., Wejdemark, M., Jacobsson, G., Persson, E., Ekblad, A. (2014). *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute: förskola och förskoleklass*. Vimmerby: Outdoor Teaching

Löfdahl, A. (2015). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Hjalmarsson, M & Franzén, K (red.) 1. uppl., Stockholm: Liber s. 36.

Mårtensson, F., Lisberg Jensen, E, Söderström, M, & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen?: forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang* (Rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> [2016-12-13]

Norén-Björn, E., Andersson, I. & Mårtensson, F. (1993). *Uteboken*. 1., uppl., Stockholm: Liber utbildning

Osnes, H., Skaug, HN., Eid, K. & Kaarby, M (2012). *Kropp, rörelse och hälsa i förskolan*. 1., uppl., Lund: Studentlitteratur

Sundberg, B., Areljung, S., Due, K., Ottander, C & Tellgren, B. (2016). *Förskolans naturvetenskap i praktiken*. 1., uppl., Malmö: Gleerup

Svensson, PG & Starrin, B (red.) (1996). *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2. uppl., Stockholm: Liber

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur

Utomhuspedagogik i förskola och förskoleklass. (2005). Stockholm: *Läraryrskommitténs förlag*

Währborg, P. (2009). *Stress och den nya ohälsan*. 2., uppl., Stockholm: Natur och kultur.

Änggård, E., (2012), Att skapa platser i naturmiljöer: Om hur vardagliga praktiker i en I Ur och Skur-förskola bidrar till att ge platser identitet, *Nordisk Barnehageforskning*, vol. 5, no. 10, ss. 1.

BILAGOR

Bilaga 1

Hej!

Vi är väldigt tacksamma för att du vill ställa upp på vår intervju. Vi är två studenter, Melinda Johansson och Frida Ström som går sista terminen på förskolläraryrket på Borås högskola. Vi skriver just nu vårt examensarbete som handlar om utomhusvistelse i förskolan. Syftet med intervjun är att undersöka ditt förhållningssätt till utevistelsen.

Om det är okej för dig så spelar vi gärna in intervjun, detta skulle underlätta för oss när vi ska sammanställa svaren. Vi kommer använda svaren till vårt arbete men det kommer inte gå att identifiera vem som har sagt vad, det är alltså anonymt.

Intervjun är frivillig och det är tillåtet att avbryta samtalet om så önskas. Har du några frågor eller funderingar så kan du nå oss på:

Melinda tel: xxxx-xxxxxx

Frida tel: xxxx-xxxxxx

Vill du ta del av vårt färdiga examensarbete så får du gärna påminna oss om detta i slutet av december.

Med vänliga hälsningar

Frida ström och Melinda Johansson

Bilaga 2

Intervjufrågor:

1. Hur länge har du arbetat i förskolan?
2. Vilket år utbildade du dig till förskollärare?
3. Hur många inskrivna barn har ni på avdelningen?
4. Tycker du att förskolan är bra belägen? Tillgång till olika utemiljöer?
5. Vad tänker du på när du hör ordet utomhuspedagogik?
6. Vilken betydelse har utomhuspedagogik för dig?
7. Känner du att du har tillräckligt med kunskaper inom utomhuspedagogiskt arbete och lärande?
8. Känner du till några positiva/negativa effekter av barns utevistelse?
9. Vad innebär hållbar utveckling för dig?
10. Arbetar ni medvetet med hållbar utveckling och de tre dimensionerna, socialt, ekologiskt och ekonomisk hållbar utveckling?
11. Hur många gånger per dag är ni ute?
12. Hur länge är ni ute på förskolan?
13. Hur ofta besöker ni skogen?
14. Åker ni iväg på utomhusaktiviteter?
15. Genomför ni planerade utomhusaktiviteter? Hur ofta?
16. Vad har du för positiva/negativa erfarenheter av utevistelse?
17. Är ni ute året runt?
18. Har vädret någon påverkan på om ni går ut eller inte?
19. Anser du att er utegård är inbjudande för barnen?
20. Hur hade du önskat att er gård skulle se ut?
21. Måste barnen gå ut enligt dig? Varför?
22. Har ni pratat om barns utevistelse i arbetslaget?
23. Hur ser era rutiner ut, kring utevistelsen?
24. Märker du någon skillnad på utomhuslek och inomhuslek? På vilket sätt?
25. Vad anser du att barnen lär sig när de är ute?
26. Tror du att pedagogers förhållningssätt påverkar det utomhuspedagogiska arbetet?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se